UUDET LUKUTAIDOT

Uudet lukutaidot

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, medialukutaito ja ohjelmointiosaaminen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa

Kieliparlamentti 7.4.2022

Sari Murtonen, projektiasiantuntija

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE

UUDET LUKUTAIDOT

Työpajan sisällöt

- Lukutaidot digitaalisissa ympäristöissä
- Osaamisen kuvaukset opetuksen tukena
- Kielenopetus ja digitaalinen osaaminen

UUDET LUKUTAIDOT

LUKUTAIDOT DIGITAALISISSA YMPÄRISTÖISSÄ

UUDET LUKUTAIDOT

Uudet lukutaidot –kehittämisohjelma 1/2

- Vahvistetaan lasten ja nuorten **tieto- ja viestintäteknologista osaamista**, **medialukutaitoa** ja **ohjelmointiosaamista** varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa.
- Ohjelma on osa laajempaa opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämisohjelmaa (2020–2022), jolla vahvistetaan kasvatuksen ja opetuksen laatua ja tasa-arvoa hallitusohjelmaan sisältyvien linjausten mukaisesti.
- Opetushallitus (OPH) vastaa TVT-osaamisen kokonaisuudesta. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) vastaa medialukutaidon ja ohjelmointiosaamisen kokonaisuuksista.

UUDET LUKUTAIDOT

Uudet lukutaidot –kehittämisohjelma 2/2

Vahvistetaan taitoa toimia digitaalisissa ympäristöissä

- Ympäristön lukeminen, ymmärtäminen, tulkinta ja arviointi
- Kommunikointi ympäristössä oman tuottamisen kautta

→ Osallisuus ja toimijuus digitalisoituneessa, medioituneessa yhteiskunnassa

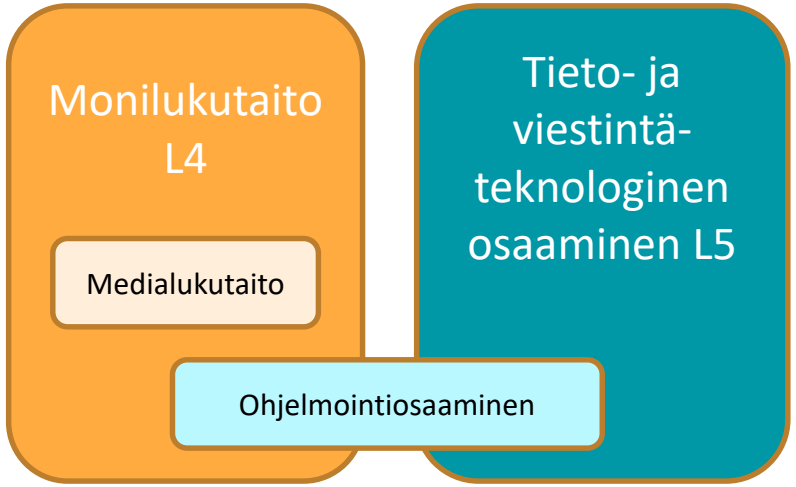

Lasten netinkäytössä painottuvat sisältöjen (moninainen) lukeminen ja (yksityinen) vuorovaikutus

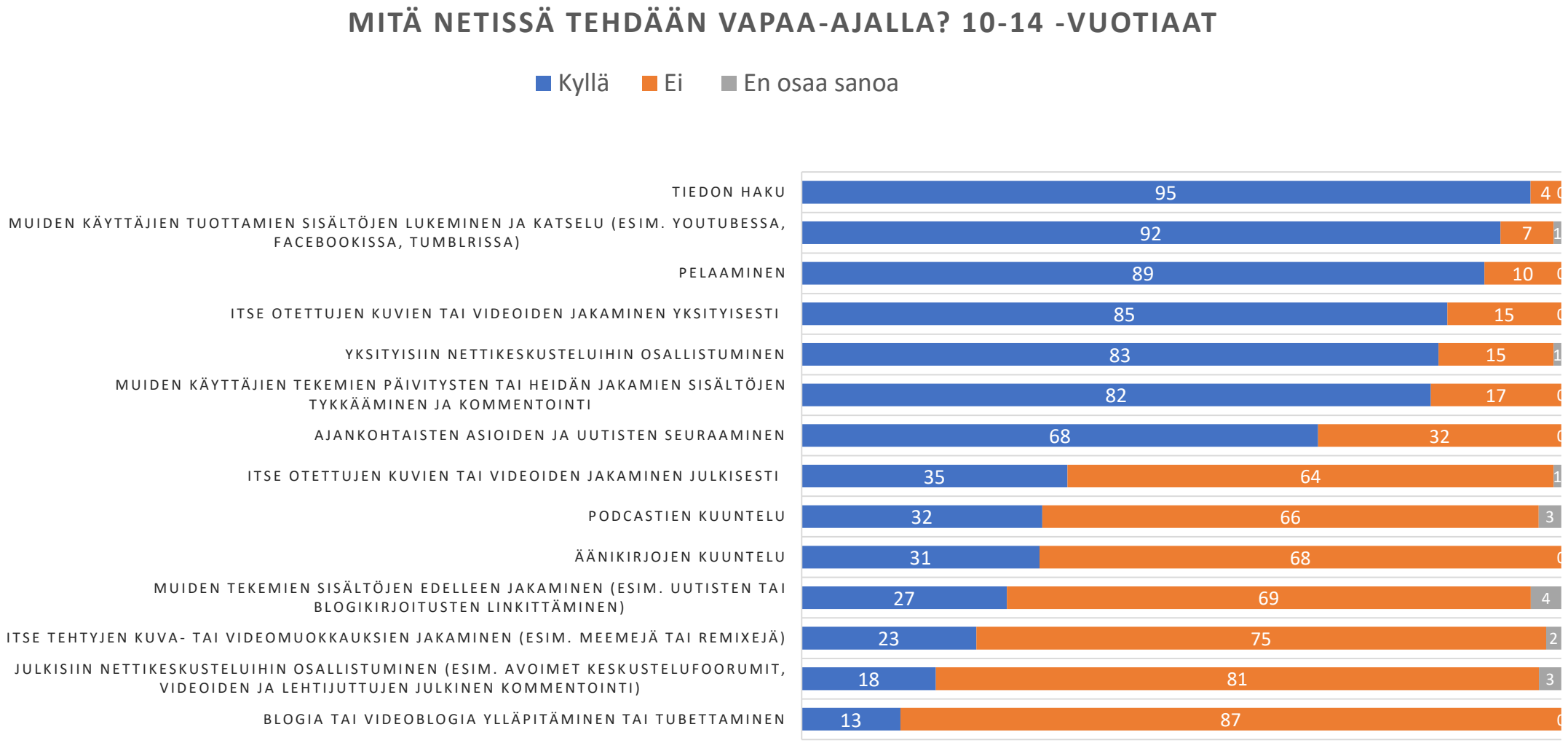

Nuorisotutkimusseura 2021

Nuorten netinkäytössä korostuvat vuorovaikutus ja tiedonsaanti

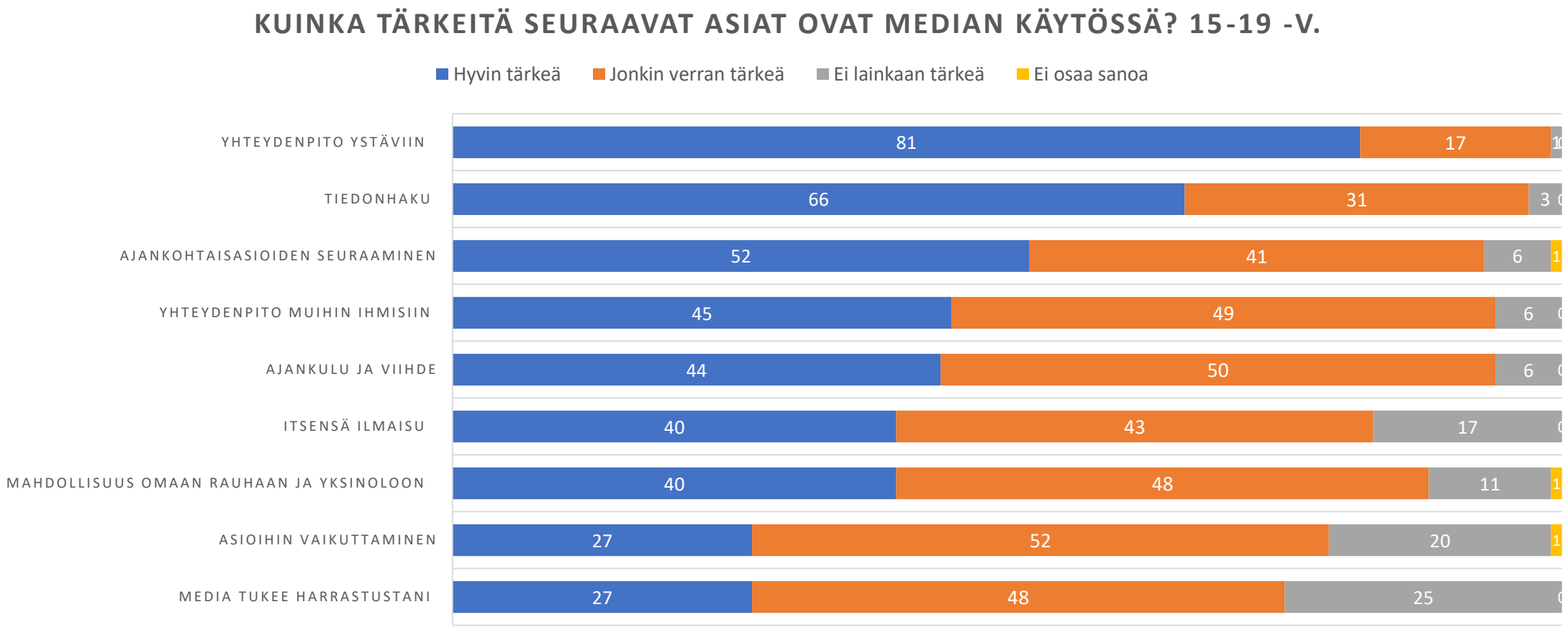

Nuorisotutkimusseura 2021

UUDET LUKUTAIDOT

Digitaalinen osaaminen monilukutaidon näkökulmasta 1/3

ICILS 2020 Opettajapaneeli

- Opetuksen tasa-arvo ei toteudu: opettajien pedagogisten taitojen puute, täydennyskoulutuksen puute, ajanpuute
- Monilukutaidon opettamisessa tiedonhankinta, -hallintataidot korostuvat
- Ristiriita TVT-osaamisen ja luku- ja kirjoitustaidon välillä
  - 59 % vastaajista koki, että TVT:n käyttö koulussa johtaa oppilailla heikompaan kirjalliseen ilmaisuun
  - Yli kolmasosa koki, että TVT:n käyttö koulussa häiritsee oppilaiden oppimista ja rajoittaa henkilökohtaisen viestinnän määrää oppilaiden välillä

ICILS 2018

- Monilukutaidon polarisoitumista oppilailla

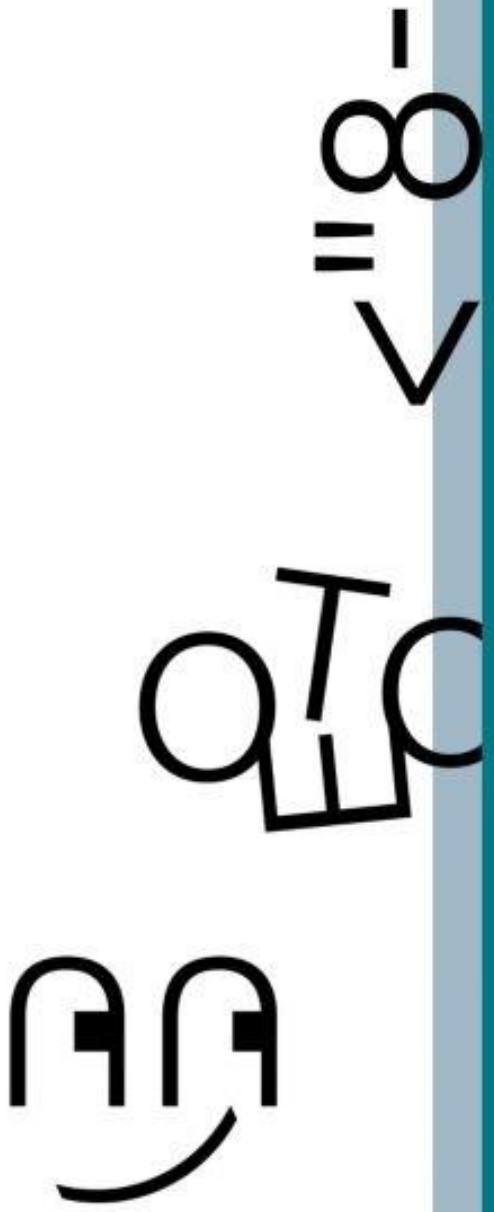

UUDET LUKUTAIDOT

Digitaalinen osaaminen monilukutaidon näkökulmasta 2/3

Raportti luokanopettajien käsityksistä monilukutaidosta 2019 (Kulju, Kupiainen, Pienimäki)

- Opettajat tunnistavat monilukutaidon kompetenssit ja merkityksen
- Opetuksessa ei käsitellä riittävästi nettitekstien lukemista, tiedon soveltamista, kriittistä lukutaitoa, oppilaiden elämismaailman tekstejä
- Digitaalisten oppimisympäristöjen käyttäminen monilukutaidon opetuksessa toteutuu harvoin tai ei koskaan neljäsosalla opettajista.

UUDET LUKUTAIDOT

Digitaalinen osaaminen monilukutaidon näkökulmasta 3/3

Digiajan peruskoulu II (OKM 2020)

- Opettajat ja rehtorit
- Monilukutaidon opettamisesta mainittu mm. lähteiden vertailu, karttojen lukeminen (geomedia), erilaisten diagrammien ja kaavojen tulkinta ja erilaisten mediatekstien lukeminen ja arviointi
- Monilukutaidon ja sen edistämisen tunnistaminen opetustilanteissa?

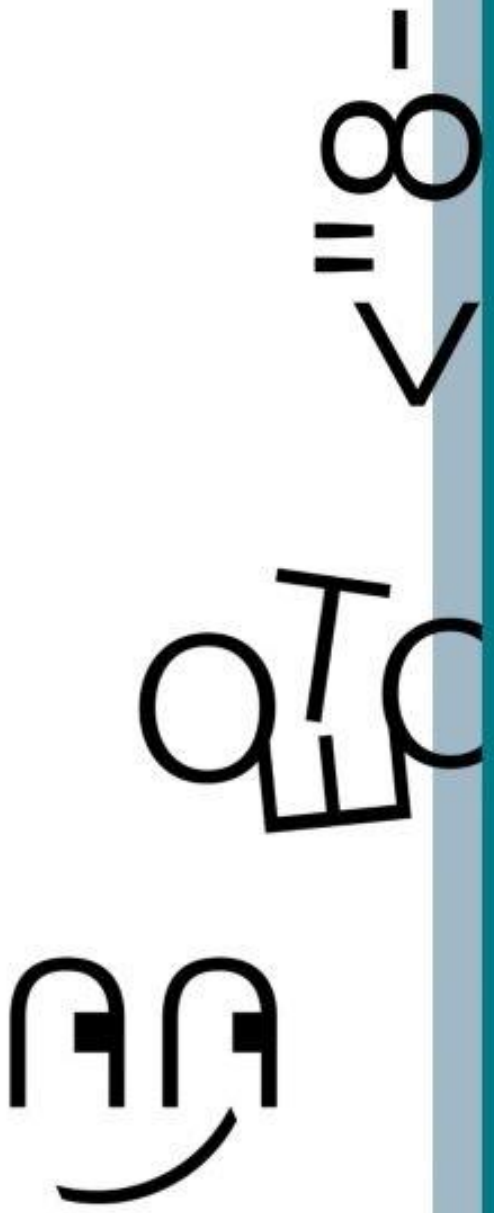

UUDET LUKUTAIDOT

Työskentely I

- Millaisia lukutaitoja ja osaamista tarvitaan digitaalisissa ympäristöissä toimiessa?
- Miten digitaaliset ympäristöt haastavat oppilaiden osaamista?

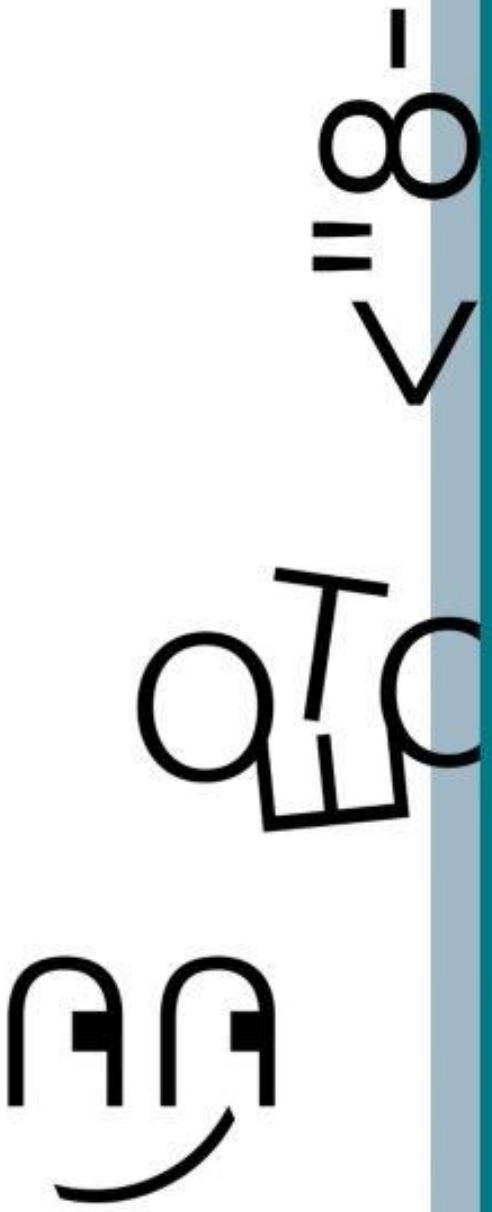

UUDET LUKUTAIDOT

OSAAMISEN KUVAUKSET OPETUKSEN TUKENA

UUDET LUKUTAIDOT

Osaamisen kuvaukset

www.uudetlukutaidot.fi

- Konkretisoivat varhaiskasvatussuunnitelman sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteita.
- Edustavat laaja-alaista osaamista tai laaja-alaista osaamista läpäisevää ainesta.
- Ilmaisevat, millainen pedagoginen toiminta edistää taitoja varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ja mitä oppilaiden tulisi osata vuosiluokilla 1—2, 3—6 ja 7—9.
- Jatkumo varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen
  >>> vähitellen kehittyvän ja kumuloituvan osaamisen polku
- Tukimateriaali pedagogisen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin ja paikallisten suunnitelmien kehittämiseen

UUDET LUKUTAIDOT

Osakokonaisuudet, pääalueet ja osa-alueet

Osakokonaisuudet muodostavat eheän digitaalisten taitojen ja monilukutaidon kokonaisuuden

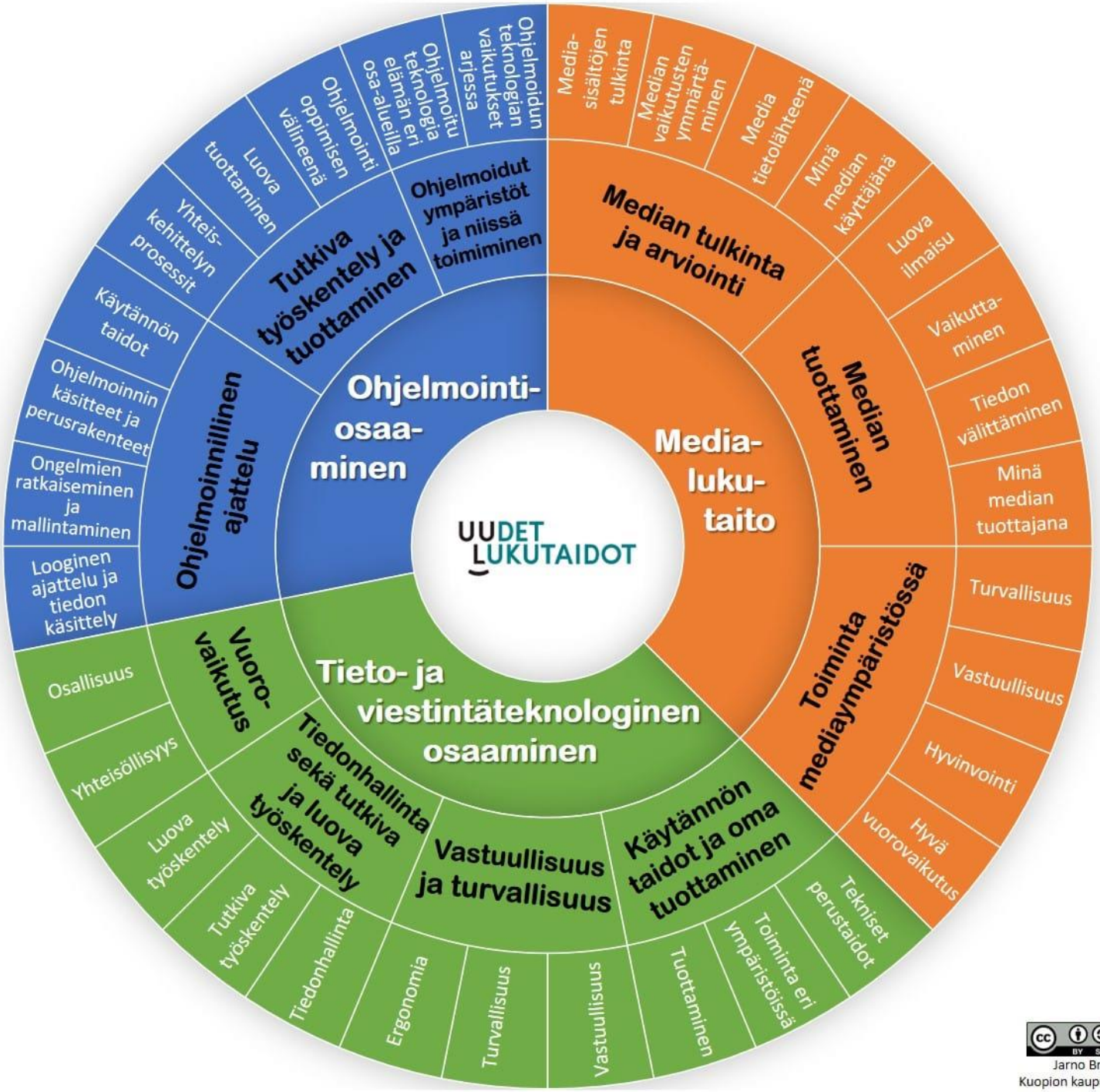

UUDET LUKUTAIDOT

- *Digitaaliset ympäristöt*
- *Tekstit*
- Paikallinen soveltaminen ja ratkaisut
- Moninaiset teknologiat
- Kumuloituvuus

Tarkastelu Mirossa

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen			
Käytännön taidot ja oma tuottaminen	**Vastuullisuus ja turvallisuus**	**Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely**	**Vuorovaikutus**
Tekniset perustaidot	Vastuullisuus	Tiedonhallinta	Yhteisöllisyys
Toiminta eri ympäristöissä	Turvallisuus	Tutkiva työskentely	Osallisuus
Tuottaminen	Ergonomia	Luova työskentely	

UUDET LUKUTAIDOT

Medialukutaidon alueet

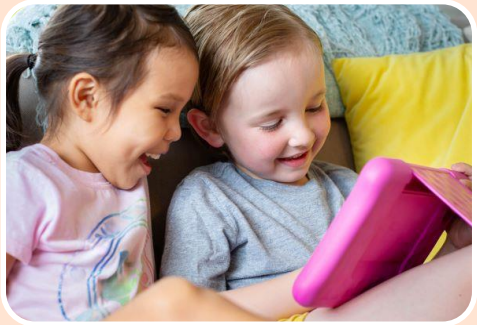

Median tulkinta ja arviointi

Mediasisältöjen tulkinta

Median vaikutusten ymmärtäminen

Media tietolähteenä

Minä median käyttäjänä

Median tuottaminen

Luova ilmaisu

Vaikuttaminen

Tiedon välittäminen

Minä median tuottajana

Toiminta mediaympäristöissä

Turvallisuus

Vastuullisuus

Hyvinvointi

Hyvä vuorovaikutus

UUDET LUKUTAIDOT

Esimerkkejä hyvän pedagogisen toiminnan kuvauksista varhaiskasvatuksessa

Median tuottaminen: Luova ilmaisu

- Ideoidaan ja tuotetaan kokeilevasti erilaisia mediasisältöjä, kuten digitarinoita, äänitaltiointeja tai piirroksia.
- Leikitään yhdessä median tuottamiseen liittyviä leikkejä. Tehdään esimerkiksi reportaasi arjen tapahtumista.

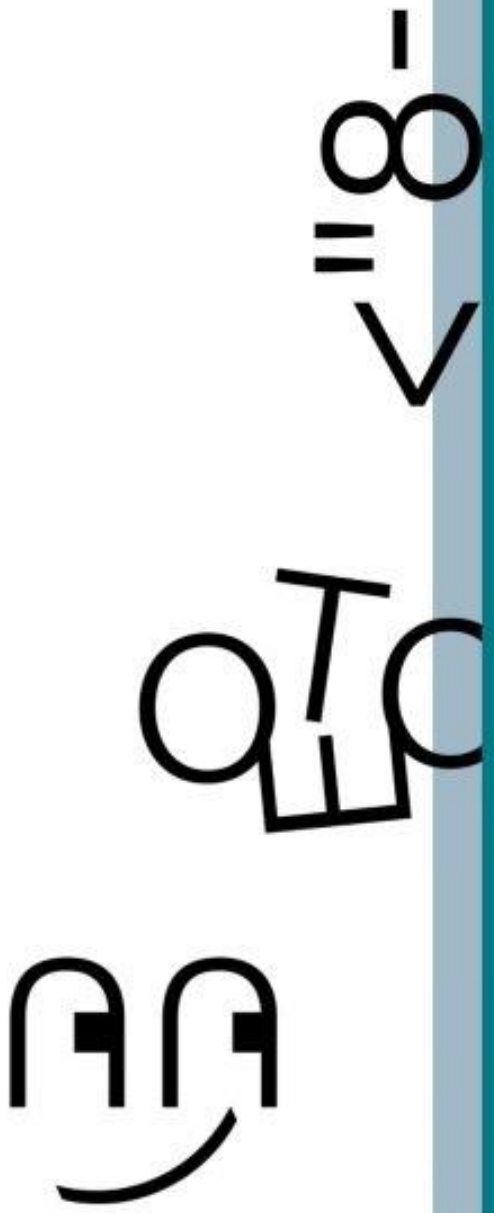

UUDET LUKUTAIDOT

Esimerkkejä hyvän osaamisen kuvauksista vuosiluokilla 3-6

Median tulkinta ja arviointi: Mediasisältöjen tulkinta

- Oppilas tietää, että mediasisällöillä on erilaisia tarkoituksia, kuten viihdyttävä, vaikuttamaan pyrkivä, kaupallinen ja informaatiota välittävä tarkoitus. Oppilas osaa antaa näistä jonkin esimerkin.
- Oppilas tarkastelee ohjatusti ajankohtaisia ikäkautta koskettavia mediailmiöitä ja keskustelee havainnoistaan.

UUDET LUKUTAIDOT

Ohjelmointiosaamisen alueet

Ohjelmoinnillinen ajattelu

- Looginen ajattelu ja tiedon käsittely
- Ongelmien ratkaiseminen ja mallintaminen
- Ohjelmoinnin käsitteet ja perusrakenteet
- Käytännön taidot

Tutkiva työskentely ja tuottaminen

- Yhteiskehittelyn prosessit
- Luova tuottaminen
- Ohjelmointi oppimisen välineenä

Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen

- Ohjelmoitu teknologia elämän eri osa-alueilla
- Ohjelmoidun teknologian vaikutukset arjessa

UUDET LUKUTAIDOT

KIELENOPETUS JA DIGITAALINEN OSAAMINEN

UUDET LUKUTAIDOT

Työskentely II

- Miten kielenopetuksella voidaan vastata lasten ja nuorten osaamisen tarpeisiin digitaalisissa ympäristöissä?
  - Millaista osaamista näihin ympäristöihin juuri kielenopetus voi tarjota?

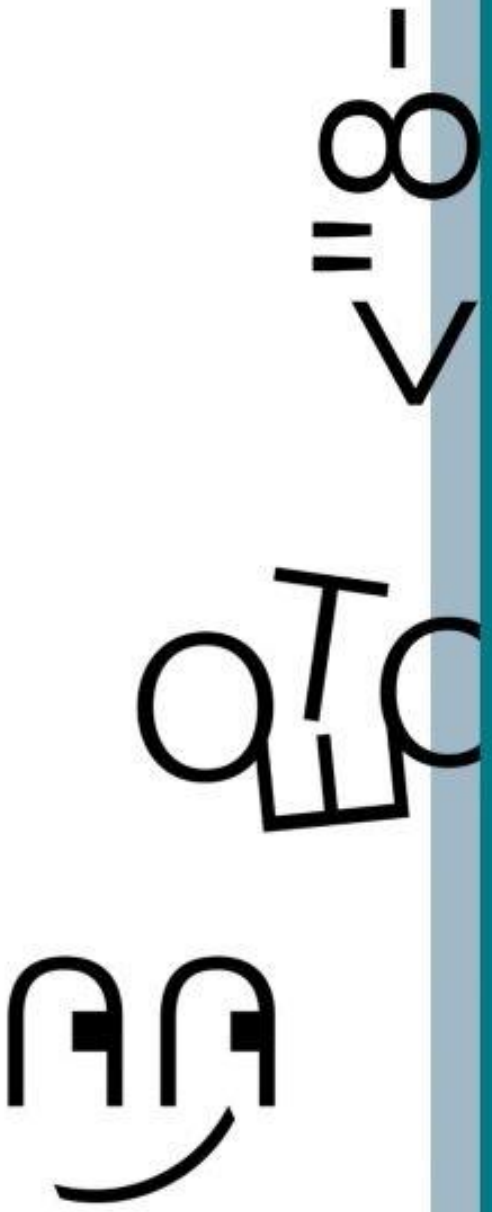

UUDET LUKUTAIDOT

Työskentely III

- Miten kielenopetuksessa voidaan edistää medialukutaitoa, tieto- ja viestintäteknologista osaamista ja ohjelmointiosaamista?
  - Millaisia luontevia liittymäpintoja on olemassa?

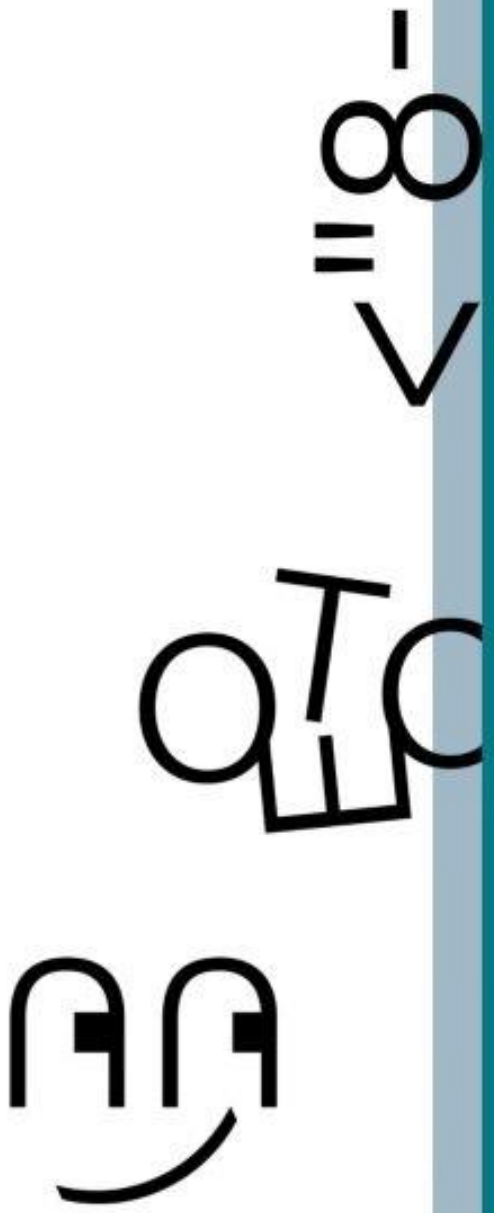

UUDET LUKUTAIDOT

www.uudetlukutaidot.fi

UUDET LUKUTAIDOT

www.AOE.fi

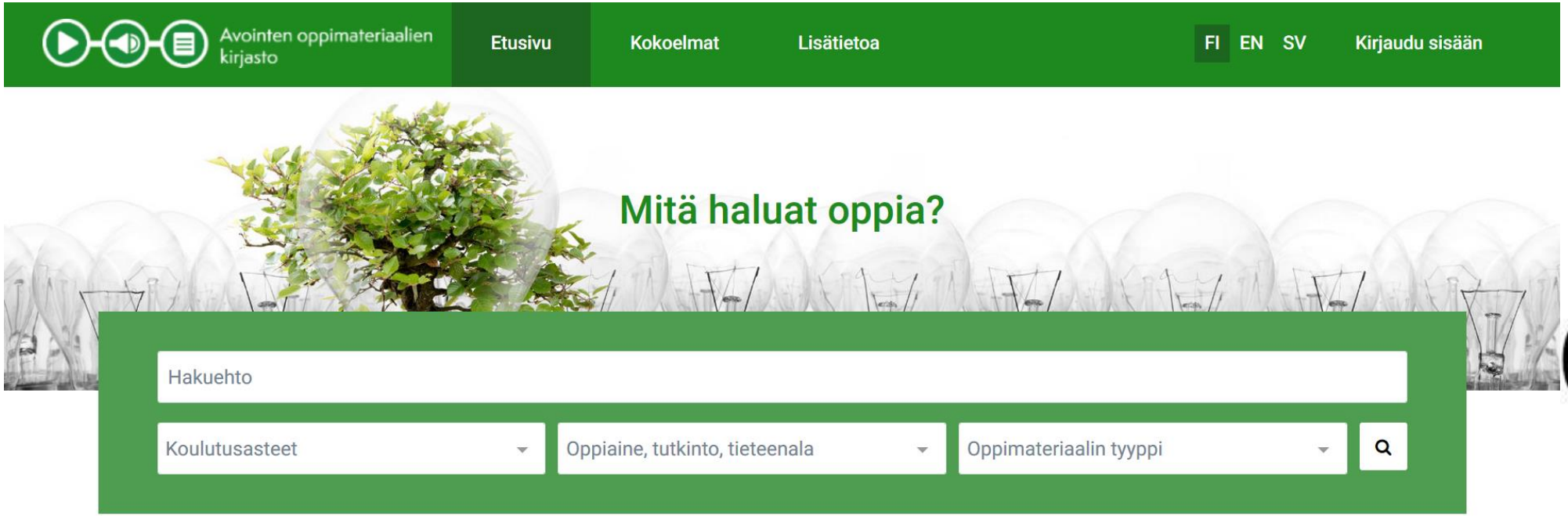

UUDET LUKUTAIDOT

Kiitokset!

www.uudetlukutaidot.fi

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE